

ΧΩΡΙΣ προϋπηρεσία

από τον Γιώργο Ξενάριο

Νίκος Αδάμ Βουδούρης

Ο βυθός είναι δίπλα

Πατάκι 2008
 σ. 172, € 10,90

ΕΚΕΙΝΟ που χαρακτηρίζει τον *Βυθό* είναι ο τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας του χειρίζεται την πραγματικότητα: χωρίς να αφίσταται τελείως από αυτήν, αλλά και χωρίς να την παραμορφώνει ριζικά, την διαθλά. Ακριβέστερα: επεκτείνει τα όριά της. Ενώ όλη βιώνουν «κανονικά» και ο αναγνώστης προετοιμάζεται για μια «φυσιολογική» εξέλιξη των πραγμάτων, ο συγγραφέας παρεμβαίνει τροποποιώντας τη ροή τους – και μαζί με αυτήν και τους όρους της λογοτεχνικής σύμβασης– για να επεκτείνει το πραγματικό στα, πειστικά, όρια του πιθανοφανούς, αλλοδίζοντας ταυτόχρονα και τον ορίζοντα ανάγνωσης του κειμένου. Χωρίς τις φανφάρες και την περιττολόγο φαντασμαγορία ενός τμήματος της λεγόμενης φανταστικής λογοτεχνίας, ο Ν. Α. Β. κατορθώνει να συστήσει μια ρωμαλέα, πηλην εγκρατή, αφήγηση γύρω από πτυχές του πραγματικού υπονομούμενός το.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ όλων των παραπάνω είναι το πρώτο διήγημα της συλλογής, το «Λουτρίκο», όπου, ενώ εκκινεί με ένα κοινότοπο εύρημα την προσωποποίηση ενός αντικειμένου το οποίο παίρνει τη θέση του πρωτοπρόσωπου αφηγητή, κατορθώνει με μία ευρηματική σκηνοθεσία και τηρώντας την, πάντα ευαίσθητη, ισορροπία ανάμεσα στο μελό και στη σοβαρή αφήγηση, να αφηγηθεί την ιστορία χωρίς να εκτρέψει τον αναγνώστη σε συγκινήσεις ξένες προς τη λογοτεχνική γραφή.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ του *Βυθού* δεν έχουν ακριβώς παραβατική συμπεριφορά, ωστόσο μοιάζουν να απεχθάνονται τη φυσιολογική ροή των πραγμάτων, αυτήν που θα όριζε μια εκδοχή της κανονικότητας. Το στοιχείο αυτό είναι τόσο έκτυπο σε όλη τη συλλογή, που δεν θα ήταν πολύ άστοχο να ισχυριστεί κανείς ότι μία από τις προθέσεις –και αφετηρίες– του συγγραφέα είναι η συγκρότηση μιας ποιητικής της ανατροπής, όχι όμως στην κατεύθυνση της σάτιρας ή του γκροτέσκου, αλλά σ' εκείνην του αιφνιδιασμού, έναν αιφνιδιασμό που τον υπαγορεύει η ίδια η ψυχική σύνθεση των ηρώων.

ΟΠΟΙΟΙ και αν είναι οι ήρωες ή τα πραγματικά περιστατικά, ο συγγραφέας επιχειρεί μία αναδίφηση της ατομικότητάς τους. Ο Βουδούρης εισέρχεται στον εσωτερικό λαβύρινθο που συνθέτει την ταυτότητά μας. Υιοθετεί τους ήρωές του, βάζοντάς τους συχνά στο ασταθές βήθρο του αφηγητή, και ανιχνεύει τις πράξεις τους, πράξεις συχνά δίχως κίνητρα, υπαγορευμένες όμως από την ιδίωτην ψυχική ζωή τους, πρόγμα που συνιστά και το κυρίαρχο μοτίβο της συλλογής.

ΚΑΤΑΛΗΓΟΝΤΑΣ: με τον *Βυθό* ο συγγραφέας του μας προτείνει μία άκρως ενδιαφέρουσα συλλογή διηγημάτων –που διαθέτει πολλά κοινά σημεία με την προ ολίγων μηνών εκδοθείσα συλλογή της Μαρίας Κουγιουμτζή–, με υπολογική επάρκεια και ευφάνταστο πραγματολογικό υλικό, αν και χωρίς απαιτητικούς αφηγηματικούς μηχανισμούς. Μένει να δούμε τι έκβαση θα έχει –αν κάτι τέτοιο συμβεί– το δύσκολο εγχείρημα της μετάβασης στο, πάντα απαιτητικότερο, μυθιστόρημα. ■